

Лекція 5 Оцінка біорізноманіття та екосистемних послуг

**Череп О.Г.
д.е.н, професор**

With the support of the
Erasmus+ Programme
of the European Union

1. Переваги відповідального туризму та його внесок у збереження біорізноманіття для туристичних компаній

DIRUT

•sustainability•creativity•

With the support of the
Erasmus+ Programme
of the European Union

1

Диверсифікація та вдосконалення послуг та продуктів

2

Забезпечення нового підходу у сфері маркетингу та просування

3

Поліпшення громадської думки та загального сприйняття компанії

4

Відмежування від конкурентів та позиціонування компаній в ролі зразка відповідального та інноваційного бізнесу

5

Надання компаніям змоги залучити нових клієнтів

6

Приваблення пов'язаних підприємств і, таким чином, створення динаміки економічного зростання

2. Загальноприйнятий підхід та ключові кроки інтеграції біорізноманіття у бізнес

- Економічна діяльність є одним з основних факторів втрати біорізноманіття.
- Бізнес може допомогти зменшити цей тиск, керуючи та пом'якшуючи вплив негативних факторів на біорізноманіття та екосистемні послуги.
- Компанії повинні систематично переглядати свою діяльність щодо біорізноманіття та екосистемних послуг та оцінювати, яким чином прямі та непрямі чинники змін в екосистемних послугах можуть вплинути на їх бізнес.
- Зв'язок між бізнесом, біорізноманіттям та екосистемними послугами різниться в різних секторах та навіть всередині них. Ці зв'язки залежать від місцезнаходження підприємства, джерела його сировини, в деяких випадках – від місцезнаходження його клієнтів та / або використовуваної технології виробництва.

With the support of the
Erasmus+ Programme
of the European Union

2.1. Бізнес-кейси щодо

Біорізноманіття та екосистем

With the support of the
Erasmus+ Programme
of the European Union

- Бізнес, пов'язаний з біорізноманіттям, визначається як: **«Комерційне підприємство, яке приносить прибуток завдяки виробничим процесам, що дозволяють зберегти біорізноманіття, використовувати біологічні ресурси на засадах сталого розвитку та справедливо ділити вигоди, що випливають із цього використання».**
- Бізнес-кейси щодо біорізноманіття легко навести, якщо компанія безпосередньо залежить від нього у своїй діяльності.

Екотуризм – це один із прикладів, коли доходи компаній залежать від здоров'я навколишньої екосистеми. У таких випадках власникам підприємств та менеджерам не потрібно переконувати інвестувати в управління біорізноманіттям.

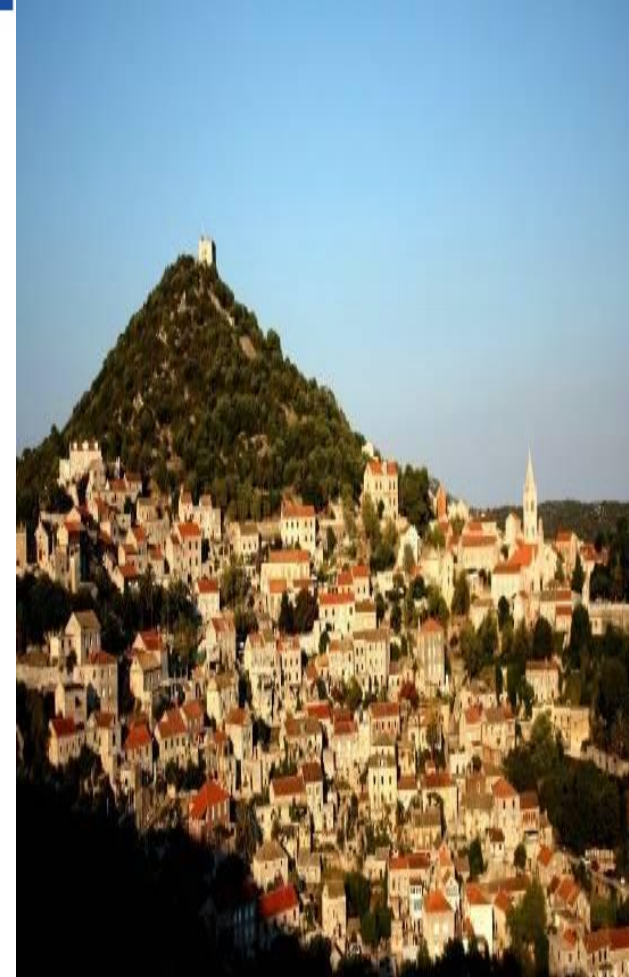
Для підприємств, які безпосередньо і очевидно не залежать від екосистемних послуг, акцент повинен бути зроблений на тому, як біорізноманіття та екосистемні послуги можуть опосередковано впливати на їх основний бізнес.

1, Национальний парк Хорватії Телашциця 2. Природний парк Ластові острови

With the support of the
Erasmus+ Programme
of the European Union

1. Переваги відповідального туризму та його внесок у збереження біорізноманіття для туристичних компаній

DIRUT

•sustainability•creativity•

With the support of the Erasmus+ Programme of the European Union

- **Природний парк Телашчіца.** Парк займає південну частину острова, що примикає до великої бухти Телашчіца, а також 13 довколишніх маленьких острівців. Загальна площа парку разом з морською територією - 70,5 км². Бухта Телашчіца - одна з найбільших і найкрасивіших бухт на хорватських островах. Особливою визначною пам'яткою парку є прямовисні скелі на морському березі, в яких гніздиться безліч птахів. Солоне озеро Світ, також розташоване на території парку, відоме своїм цілющим мулом.
- **Печера Страшна Піч (Strašna peć).** Відкрита в 1898 р. Найбільша карстова печера острова.
- **Собор Вознесіння Діви Марії** в Салі. Початковий храм був побудований в IX століття е. В 1465 р. на його місці збудовано новий.
- **Церква св. Пелегрінав** Саварен. Ймовірно найстаріша споруда на острові. Хоча дата споруди є предметом диспуту, більшість вчених вважають, що вона побудована до IX століття.
- **Маяк Велі Рат.** Найбільший маяк на Адріатиці (42 метри) з більш ніж 150-річною історією

2. Ластове, Хорватія Ластове – це хорватський острів, на території якого розташовується величезний Національний парк. Він найбільш віддалений від материка серед островів країни. Крім відпочинку на пляжі й поргулянок парком, можна також орендувати каное чи порибалити з берега. Більше читайте тут: <https://tsn.ua/tourism/7-malovidomih-kurortiv-yevropi-ta-aziyi-de-mozhna-nezabutno-vidpochiti-z-sim-yeu-1090230.html>

1. Переваги відповідального туризму та його внесок у збереження біорізноманіття для туристичних компаній

DIRUT

•sustainability•creativity•

With the support of the Erasmus+ Programme of the European Union

.Ластове, Хорватія Ластове – це хорватський острів, на території якого розташовується величезний Національний парк. Він найбільш віддалений від материка серед островів країни. Крім відпочинку на пляжі й прогулянок парком, можна також орендувати каное чи порибалити з берега. Більше читайте тут: <https://tsn.ua/tourism/7-malovidomih-kurortiv-yevropi-ta-aziyi-de-mozhna-nezabutno-vidpochiti-z-sim-yeyu-1090230.html>

DIRUT
•sustainability•creativity•

With the support of the
Erasmus+ Programme
of the European Union

Національний парк Гран-Парадизо (Італія)

Його назва, у перекладі з італійського «великого раю», повністю себе виправдовує. А ще це місце стало настоящим раєм для багатьох тварин, у тому числі і для його символічного - альпійського козла. Парк легко доступний і пов'язаний з високоскоросними автомагістралями з Францією і [Швейцарією](#). Є готелі і ресторани, близькі до кордонів парку. З квітня по жовтень — найкращий час для відвідувачів. Відпочивають сім'ями і випадкові відвідувачі віддають перевагу західній частині парку із-за їх високих гір, захоплюючого виду і великої кількості готелів і місць для пікників. Серйозні туристи їдуть в південні долини. Відвідувачі зможуть побачити козерогів і серн, що пасуться на Гран Пьяно ([итал.](#) *Gran Piano di Noasca*). Гості можуть зупинитися в кемпінгах, приютах і горних хижинах і влітку і зимою. В парку є туристичні природні тропи різної довжини і складності. Лижники використовують парк в зимовий період. Гран Парадизо є єдиним гірським парком в межах границі Італії, яким має висоту більше 4000 м. Гори Монблан і Маттерхорн видно з вершинами Гран-Парадизо [9]. У 1860 році Джон Кауелла став першим, хто піднявся на вершину Гран-Парадизо [10]. На заході парк межує з французьким Національним парком Вануаз, ці два парки разом склали найбільший охороняємий регіон у Західній Європі. Вони співпрацюють у областях контролю за популяризацією козлів, які сезонно переміщуються.

DIRUT
•sustainability•creativity•

With the support of the
Erasmus+ Programme
of the European Union

Національний парк "Уна" західна Боснія і Герцеговина

Західна Боснія, в яку зазвичай рідко хто потрапляє, а якщо і потрапляє, то виключно по дорозі в Загреб і на Плитвицкіе озера, теж має чим здивувати навіть найвибагливішого мандрівника. Річка Уна - одна з найбільших річок в Боснії і, безумовно, найкрасивіша і мальовнича. Знаменита річка своєю мальовничою долиною, а головне - порогами і УНСК каньйоном, в якому щороку в червні проходить міжнародна регата (з центром в Бихач). На Університеті також пропонується рафтинг - існує безліч компаній, які цим займаються. Зрозуміло, він далеко не так розвинений як сусідні Плитвицькі озера, але прогресує швидко. Півтора роки тому, там все ще було зовсім дико, тепер же всюди прокладені дерев'яні доріжки, територія для пікніків розширюється, дороги упорядковуються. Рейнджери об'їжджають територію, слідкують за порядком.

Переклад: "Уну не треба охороняти від людей, треба вчити людей охороняти Уну".

DIRUT

•sustainability•creativity•

With the support of the
Erasmus+ Programme
of the European Union

Гіркий ландшафт Апеннін та його парків є певним контрастом до річки По та її магічної чарівності. Національний парк Тоскано-Емілійських Апеннін пропонує куточки незайманої природи та можливості для екскурсій як історичних, так і культурних, відкриттів середньовічних сіл та фортець, а також піших прогулянок - на горі Сіллара, через її мережу доріжок та вздовж озера Санто-Парменсе.

Любителям природи слід відвідати регіональний парк Каррега-лісу та регіональний парк долин Седра та Парма, більш відомий як парк "Сто озер". На території є низка парків та природних заповідників, де відвідувачі можуть вивчити гірські велосипеди, верхову їзду та піші прогулянки.

Ще одна надихаюча екскурсія через Парму лежить вздовж Via Francigena, середньовічного паломницького маршруту, який пролягав від Кентербері до Риму. Ділянка, яка пролягає через провінцію, проходить через вітри вздовж річок і аж до Апеннінського перевалу, з легко прохідними стежками в цій захоплюючій обстановці. **Тоскано-Емілійські Апенніни з їх знаменитим курортом Абетоне,**

2.2. Ключові кроки інтеграції біорізноманіття у бізнес

With the support of the Erasmus+ Programme of the European Union

1. Визначте вплив та залежність вашого бізнесу від біорізноманіття та екосистемних послуг (БЕП)

2. Оцініть ділові ризики та можливості, пов'язані з цими впливами та залежностями

3. Розробляйте інформаційні системи БЕП, встановлюйте SMART-цілі, вимірюйте та оцінюйте ефективність та повідомляйте про свої результати

6. Інтегруйте бізнес-стратегію та дії щодо БЕП в рамках більш широких ініціатив щодо корпоративної соціальної відповідальності

5. Охопіть нові бізнес-можливості БЕП, такі як економічна ефективність, нові продукти та нові ринки

4. Вжити заходів для уникнення, мінімізації та пом'якшення ризиків БЕП, включаючи натуральну компенсацію, де це можливо

7. Взаємодіяти з діловими колегами та зацікавленими сторонами в уряді, неурядових організаціях та громадянському суспільстві з метою вдосконалення керівних принципів та політики БЕП

3. Найкращі практики, характерні для туристичного сектору

With the support of the
Erasmus+ Programme
of the European Union

1. Оперативні вказівки щодо біорізноманіття готелів "Біорізноманіття: мій готель у дії". Спільно з Ассор, однією з провідних готельних компаній у світі, IUCN дослідив внесок, який можуть зробити готелі у збереження та покращення біорізноманіття через їх повсякденні операції. Вказівки були опубліковані в 2008 році.

Детальніше:

http://cmsdata.iucn.org/downloads/iucn_hotel_guide_final.pdf

DIRUT
•sustainability•creativity•

3. Найкращі практики, характерні для туристичного сектору

With the support of the
Erasmus+ Programme
of the European Union

**2. Спостереження за дикою природою та туризм.
UNEP / CMS.** Дослідження про переваги та ризики
спостереження за дикою природою –
швидкозростаючого туристичного напрямку
діяльності – та його вплив на види було опубліковано
в 2006 році.

Детальніше:

http://www.cms.int/publications/pdf/CMS_WildlifeWatching.pdf

3. Найкращі практики, характерні для туристичного сектору

With the support of the
Erasmus+ Programme
of the European Union

3. Керівні принципи КБР з питань біорізноманіття та розвитку туризму та посібник користувача. Опубліковані Конвенцією про біологічне різноманіття (КБР) у 2003 році, вони надають міжнародні настанови щодо діяльності, пов'язаної зі сталим розвитком туризму в уразливих наземних, морських та прибережних екосистемах та середовищах існування, що мають велике значення для біологічне різноманіття та заповідних територіях, включаючи тендітні прибережні та гірські екосистеми.

Детальніше:

<http://www.cbd.int/doc/programmes/tourism/tourism-manual-en.pdf>

3. Найкращі практики, характерні для туристичного сектору

4. Туризм та біорізноманіття – картування глобального сліду туризму. Ця публікація UNEP (2003 рік), показує зв'язок між гарячими точками біорізноманіття та туризмом як з точки зору загроз, так і можливостей.

Детальніше:

http://www.unep.org/PDF/Tourism_and_biodiversity_report.pdf

3. Найкращі практики, характерні для туристичного сектору

With the support of the
Erasmus+ Programme
of the European Union

5. Об'єднання громад, туризму та охорони природи: процес оцінки туризму (2005 р.)
Представляє одну з тем, розглянуту під час семінарів-практик. Був розроблений для практикуючих на місцях для швидкої оцінки та аналізу туристичного потенціалу в місці призначення.

Детальніше:

http://www.conservation.org/Documents/CI_ecotourism_tourism_assessment_process_manual.pdf

4. Загальні найкращі практики: огляд корпоративних екосистемних послуг та методи показників взаємозалежності бізнесу та біорізноманіття

With the support of the Erasmus+ Programme of the European Union

Два інструменти були обрані як загальні найкращі практики:

- 1) **Огляд корпоративних екосистемних послуг (ОКЕП)**, розроблений WBCSD / WRI, який складається із структурованої методології, яка допомагає менеджерам активно розробляти стратегії управління бізнес-ризиками та можливостями, що виникають внаслідок залежності їхньої компанії та впливу на одну екосистему.
- 2) **Індикатор взаємозалежності бізнесу та біорізноманіття (ІВББ)**, розроблений в 2006 році Orée у звіті “Інтеграція біорізноманіття у стратегію бізнесу”. Діаграма аналізу включає близько двадцяти критеріїв, що ведуть до п'яти складених показників, що характеризують взаємодію між біорізноманіттям та бізнесом.

Характеристики найкращої практики

With the support of the
Erasmus+ Programme
of the European Union

	Огляд корпоративних екосистемних послуг (ОКЕП)	Індикатор взаємозалежності бізнесу та біорізноманіття (ІВББ)
<i>Тип методології (керівництво, інструмент оцінки, метод)</i>	Інструмент і метод самооцінки	Інструмент і керівництво для самооцінки
<i>Рівень підходу (галузевий або глобальний)</i>	Глобальний підхід	Глобальний підхід
<i>Національна чи міжнародна ініціатива</i>	Міжнародна ініціатива	Національна ініціатива (Франція)
<i>Цільовий користувач (компанія, інвестори, інші)</i>	Компанії	Компанії
<i>Дата створення</i>	Недавня ініціатива, опублікована у 2008 р.	Недавня ініціатива, опублікована у 2008 р.
<i>Тип засновників та учасників ініціатив (організація / залучені компанії / розмір)</i>	WRI (World Resource Institute), WBCSD, Meridian Institute	Orée, FRB (French Foundation for Research on Biodiversity)
<i>Поширення сфери дії ініціативи</i>	Метод, застосовний до всіх типів компаній. Набір інструментів, розроблений для тиражування: опитувальник Excel для оцінки залежностей компанії та впливу на екосистеми	Призначений для всіх типів компаній. Показники можуть застосовуватися до напівфабрикатів або готової продукції або до операцій компаній, у випадку групи або транснаціональної компанії
<i>Можливість кількісного визначення результатів / переваг</i>	Наявна	Наявна

Огляд корпоративних екосистемних послуг (ОКЕП)

With the support of the
Erasmus+ Programme
of the European Union

- ✓ Це єдині методи, які надають готовий до використання інструмент (звіт та опитувальник Excel), що дозволяє компаніям оцінити свою залежність та вплив на екосистеми. Зовнішня підтримка також надається через навчальні сесії, мережу громад та консультантів.
- ✓ Компанії можуть легко використовувати інструмент ОКЕП та впровадити його внутрішньо (повний та практичний метод, а також безкоштовний інструмент Excel). Крім того, якщо цей метод буде реалізований, будуть впроваджені заходи щодо збереження біорізноманіття та отримані конкретні результати.
- ✓ Однак для цього методу може знадобитися певна експертна підтримка (внутрішня чи зовнішня через консультації для забезпечення найбільш ефективних результатів для компанії). Зовнішній тренінг може потребувати впровадження важливих людських та фінансових інвестицій в межах компанії.

DIRUT

•sustainability•creativity•

Індикатор взаємозалежності бізнесу та біорізноманіття (ІВББ)

With the support of the
Erasmus+ Programme
of the European Union

Це метод самооцінки, що веде до унікального показника взаємозалежності на основі 23 критеріїв, а також економічного аналізу та думок економістів та французьких компаній з різних секторів щодо системи бухгалтерського обліку з урахуванням біорізноманіття.

Цей підхід включає п'ять типів критеріїв, за допомогою яких охоплюється більшість екологічних чи фінансових вигод :

- Критерії, безпосередньо пов'язані з живими системами.
- Критерії, що стосуються бізнес-стратегій.
- Критерії, що стосуються поточних ринків.
- Критерії, пов'язані з компенсаційними заходами.
- Критерії, що стосуються впливу на біорізноманіття.

Оскільки підхід ІВББ – це самооцінка, що призводить до остаточного балу за критерієм, результати між різними компаніями можуть бути важкими для порівняння, якщо їх не роблять одні і ті ж люди через потенційну суб'єктивність відповідей на деякі критерії (результати залежатимуть від сприйняття та знання оцінювача).

DIRUT
•sustainability•creativity•

5. Найкращі бізнес-моделі щодо біорізноманіття

With the support of the
Erasmus+ Programme
of the European Union

5.1. Гольф-клуб Ljunghusen у Швеції та 10-крокові настанови Європейської асоціації гольфу (the European Golf Association Golf Course Committee)

- ✓ Цей майданчик для гольфу сертифіковано організацією Golf Environment Organisation Certification.
- ✓ Проводяться постійні вдосконалення управління ландшафтом. Ніяких чужорідних видів трави не використовується, і з 1980 року використання добрив було зменшено приблизно на 80%. Пестициди застосовуються лише за необхідності.
- ✓ Впроваджено вдосконалену переробку та здійснюється належне управління всіма небезпечними відходами.
- ✓ Установа постійно намагається покращити свої енергозберігаючі потужності, а споживання нафти зменшено на 90%, багато в чому завдяки використанню геотермальних джерел опалення.
- ✓ Заклад забезпечує екологічну освіту для персоналу та членів комітетів та підтримує ефективні партнерські відносини.
- ✓ Десять кроків-настанов, спрямованих на захист, покращення та відновлення біорізноманіття на полях для гольфу, започаткованих Європейською асоціацією гольфу (the European Golf Association Golf Course Committee), присвяченим полям для гольфу по всій Європі, було обговорено з Європейською Комісією.

Детальніше: <http://www.golfenvironment.org/certification/participating-facilities/SE/63/verifiers-report>

DIRUT

•sustainability•creativity•

5. Найкращі бізнес-моделі щодо біорізноманіття

With the support of the
Erasmus+ Programme
of the European Union

5.2. Стратегія біорізноманіття Pierre & Vacances Center Parks Group (PVCP Group) (PVCP Group)

Бізнес-модель PVCP має три різних брендів: розвиток власності, туризм та продаж нерухомості. Ця конкретна бізнес-модель має великий вплив на політику біорізноманіття групи PVCP. Політика біорізноманіття дотримується двох основних аспектів: розвитку власності (орієнтована на нові місця) та туризму (зосередження на існуючих місцях та прилеглих територіях). Для кожного аспекту реалізуються конкретні практики.

5.3. Польське агентство розвитку туризму – лідер ініціативи "Бізнес до природи"

Проект B2N («Бізнес до природи – Міжрегіональний підхід до МСП та підприємництва в природних районах») – це нова ініціатива, що співфінансується в рамках програми INTERREG IVC, яка спрямована на сприяння економічному та сталому розвитку європейських регіонів шляхом демонстрації та просування найкращих практик розвитку підприємництва у природних зонах.

Ініціатива об'єднує 11 регіональних партнерів у 9 країнах. У цих регіонах довкілля є основою розвитку.

Детальніше: <http://www.business2nature.eu/index.php?lang=en>

Матеріал підготовлено

DIRUT

•sustainability•creativity•

на основі:

With the support of the
Erasmus+ Programme
of the European Union

Tourism Sector and Biodiversity Conservation.

Best Practice Benchmarking. URL:

https://ec.europa.eu/environment/archives/business/assets/pdf/sectors/Tourism_Best%20Pratice%20Benchmarking_Final.pdf